

Il volontari segida nua ch'el sa ed astga. Bugen sesa el era culs attempai ella cafetaria e dat ina paterlada.

FOTOS SUSI ROTHMUND

«Jeu hai bugen ch'el vegn»

Suenter sia pensiun leva igl anteriur redactor da Radiotelevision Svizra Rumantscha (RTR), Linus Livers, dar anavos enzatgei alla societad. Perquei s'engascha el dapi biebein mezz onn sco volontari ella Casa s. Martin a Trun.

SUSI ROTHMUND/FMR

Mintga venderdis va *Linus Livers* da Camuns a Trun nua ch'el s'engascha cun tgiert ed olma sco volontari ella Casa s. Martin. Savens po el gia sin viadi far ina ni l'otra cumissiun pils attempai ni per la casa. Enqual cussadenta ed enqual cussadent dalla casa d'attempai a Trun spetga gia vess sin ch'il volontari vegn. Ei selegran da sia cumpignia per dar ina paterlada ni far ina spassegiada. Enqualga accumulogna el era enzatgei giu el vitg per far cumissions ni ch'ei van ell'ustria a guder la cuminonza. Autras ga eis el il manischnunz ch'accumulogna enzatgei tiel miedi ni ch'el fa in'excursiun cun in cussadent el vitg nua che quel habitavan avon. «Jeu hai luvrau biars onns tier la posta e suenter tier RTR e hai saviu viver bein aschia. Ussa sai jeu dar anavos enzatgei alla societad», di Linus Livers.

Motivatur, animatur ed amitg

«La sera tuornel jeu mintgamai a casa ch'jeu sun staunchels – corporalmeim e mentalmeim eis ei dètg pretensius. Sch'jeu mon cun pliras persunas a spass ed empau da scala si e giu en casa vegnel sin plirs dieschmellis pass. Per gl'auter sun jeu motivatur e sesprovel da far el dretg mument la dretga sgnocca. Cheu vegnan mias habilitads sco cabaretist e redactor d'engrau. Jeu retschel enqualga tgei ch'in cussadent ha fatg en sia veta ed anfler aschia spert il fil per dar ina paterlada», descriva igl um da 63 onns siu engaschi. Ils attempai discorrien secapescha adina bugen da temps vargai e cheu vegni ei d'engrau ch'el seigi carschius si a Trun ed enconuschis era entras siu mistregn massa glied dalla regiun. «Esser volontari ei empau sco da far ina viseta ad enzatgei enconuschent. Sco volontari sai jeu denton era imprendier ina massa. Per exempel co anflar igl access tier persunas dementas», declara el. En casa d'attempai ei era la mort adina puspei in tema. Quei sa esser els discors ni ch'enzatgei maunca tuttenina: «Jeu hai negina tema dalla mort. Gia da buob hai jeu gidau miu aug da metter en bara e dapi lu s'auda quei per mei tier la veta sco tut igl auter era.»

«Sco in magnet en casa»

A tgi che Linus Livers fa mintgamai ina viseta ni in survetsch decida la menadra dalla tgira. Ina che spetga mintgamai vess sillas visetas da Linus Livers ei *Georgina Candinas* da Trun. La dunna ch'ei stada 35 onns ustiera a Surrein e Trun gauda aunc oz la cumpignia. «Ella ei sco in magnet en casa, nua che la Georgina sesa

vegnan ils auters era bugen entuorn meisa», di Linus Livers ferton ch'ei sesan avon l'entrada dalla casa sin terrassa. Georgina ri e manegia ch'ella gaudi aunc oz d'emprender d'enconuschier glied ella casa da vegls. Ei detti denton biars che sesien mo leu e ditgien pauc ni nuot. «Perquei cussegliel jeu da vegnir en casa da vegls cu ins ha aunc in spèrt aviert ed ei activs avunda per empustir contacts», explica la dunna e raquenta ch'ella seigi vegnida avon dus onns ella Casa s. Martin. Suenter haver giu rut la schuiala ed esser stada en spital seigi ella vegnida ella casa da vegls e gest restada. Quei seigi stau ina buna decisiun: «Nus havein bi cheu. Igl ei bien sch'ins realisescha aunc sez cu igl ei aschi lunsch da far quei pass. Aschia ston auters buca prender quella decisiun.» Cun in surrir en direziun dil volontari cuntinua ella: «Jeu hai bugen ch'el vegn. Ei pudess vertir daplirs da quels sco el.»

In dar ed in prender

Sco volontari dat Linus Livers bia mo el profitescha era sez e di: «Quei dat anavos bia a mi ed jeu vesel che aschia in mistregn social fuss era aunc stau enzatgei per mei. Luvrar cun affons ni attempai – quei fuss stau ina via professiunala per mei.» El ha denton empriu da pasterner conditer, ha luvrau tier la posta ed ils davos 16 onns sco redactor da RTR. Lavurs che hagien fatg plascher e dau cuntentientscha ad el, tuttina vesi el ussa ch'el havessi era

anflau sia ventira en tut in'otra direziun professiunala. Sco volontari astgi el sulet segidar, denton buca far bia auter. Per saver far empauet dapli ed era per haver ina certa segirtad, frequenta Linus Livers l'auter onn in cuors dalla crusch cotschna.

«Il temps maunca adina»

Avon bien sis onns ei *Donat Nay* daventaus meincasa dalla Casa s. Martin e sco el seregorda, encurevien ei lu activamein voluntaris. «Da quei temps havein nus anflau negin. Pli tard ei la pandemia vegnida ed ussa ei igl engaschi da voluntaris e voluntaris danovamein ina tematica che fatschenta», aschia Donat Nay. Sco empau dapertut ha era la casa d'attempai a Trun adina puspei d'encurir persunal qualificau.

Per survetschs specials sco far excursiuns ni liungas paterladas hagien las tgirunzas semplamein buca temps: «Il temps maunca adina», conceda Donat Nay. Ei pudessi vertir dapli voluntaris sco Linus Livers. Persunas che lessien s'engaschar sco voluntaris stoppien denton esser adattadas e posseder qualitäts sco ina gronda cumpetenza sociala, esser flexiblas e haver la habilitad da saver reagir situativ. Biars cussadents selegrien da mintga viseta, auters lessien semplamein lur ritmus e ruaus e quei seigi ei d'acceptar e risguardar. El futur possi il model digl agid da voluntaris senz'auter esser in'opziun, era per discargar empauet il persunal da tgira.

Sco volontari s'engascha Linus Livers ella Casa s. Martin a Trun. Georgina Candinas selegra adina cu ella sa far ina spassegiada cun siu agid.